

El llenguatge

De casa

8/VI/1979

Algú deu trobar el mot casolà massa casolà i, sens dubte, indigne d'accedir a la lletra impresa, perquè s'estima més de recórrer a un terme foraster com «caser»: «de fabricació casera», diu. ¿Es que casolà no és un terme ben viu, ben conegut i popular? Tota la vida hem sentit parlar de cuina casolana, menjar casolà, costums casolans, d'algú que té fama de ser molt casolà. Fins i tot, doncs, mots tan arrelats com aquest, tan propis de l'elocució espontània del poble, a l'hora d'escriure —quan, teòricament, representa que un s'hi mira— es veuen bandejats i substituïts per uns altres de vinguts de fora.

El mot «caser», masculí, en català —en bon català— no existeix. Si més no, no l'hem sentit dir mai ni figura als repertoris que hem consultat. Existeix, en canvi, la forma del femení casera que designa, en el seu sentit més habitual, el desig immoderat de casar-se i, com a designació personal, la criada major o majordona d'una cosa. També s'usa casera com a sinònim de arnot és a dir, la caixa que protegeix el tronc d'un arbre encara tendre.

Casolà però, només tradueix un sentit del mot castellà «casero», el qual s'usa també, com a substantiu, per a diverses designacions personals relacionades amb la casa, especialment el seu propietari. En català, podem dir, és clar, el propietari i més popularment l'amo o, d'una manera més específica, l'amo de la casa.

Amb relació a les qualitats pròpies de la casa, entesa com a lloc de residència, és a dir, de la llar, cal no deixar de banda els recursos tan populars que representen les expressions formades amb el mot casa mateix. D'un producte de fabricació casolana en podem dir, també, fet a casa i d'algú molt amant de la llar diem que es molt de casa. Anar vestit amb despreocupació, sense subjecció a les mínimes conveniències socials, és anar vestit d'estar per casa encara que avui, així, n'hi ha que van a tot arreu. I d'aquell qui es considerat com de família diem que es com de casa.

Albert Jane